

POSVOJENI SPOMENIK – FOLKLORA

Spoznavanje naravne in kulturne dediščine domačega kraja je eden od sestavnih delov vzgojno-izobraževalnega procesa. Z učenci smo se zato odločili, da v projektu *Mladi posvojijo spomenik* izberemo folklorno skupino Vinko Korže iz Cirkovc.

Folkloro smo posvojili zato, ker je pri nas ohranjeno bogato ljudsko izročilo, ki se ohranja iz roda v rod že več kot 80 let.

Skupina se imenuje po Vinku Koržetu, gostilničarju iz Cirkovc, ki je bil leta 1931 njen ustanovitelj. Je ena najstarejših folklornih skupin v Sloveniji. Skupina pleše štajerske plese, ohranja pa tudi druge oblike ljudskega izročila, kot so pesmi, igre in šege. Ena takih je vleka ploha po vasi na pustni torek, zato je skupina znana tudi pod imenom *Ploharji iz Cirkovc*.

Vleka ploha je pustni običaj, ki se je ohranil v Cirkovcah vse do danes, ko ga predstavljamo v pustnem času. Če se v času med dvema pustoma ni poročilo nobeno dekle v vasi, so morala vsa neporočena dekleta iz vasi na pustni torek za kazen vleči po vasi ploh, na katerem je sedel slamnati ženin – Onzek. Najstarejše neporočeno dekle je bilo nevesta. Nevesto so spremljale črne babe, ki so jo tolažile in pa holcarji - močni fantje, ki so žagali zadnji del bora. Med sprevedom je eden od holcarjev delil žagane (nasekane) kose lesa občinstvu, predvsem dekletom, da bi imele srečo v zakonu in dobile moža.

Za sprevedom so šli vsi vaški fantje in dekleta, za veselo razpoloženje povorke pa so skrbeli vaški muzikantje in pa profirer in kroncjunfrava (drug in družica). Ves spreved je vodil najstarejši fant z bičem.

Pustni sprevod se je pomikal po vasi in se ustavil pri vsakem večjem kmetu, da so zaplesali nekaj plesov. Gospodar jih je pogostil z vinom, mesom in krofi.

Zvečer so nevesti zapeli pesem slovesa, ji zaželeli srečo v zakonu, prebrali pismo v narečju »Draga no luba neviesta Micika...« in jo omožili s slamnatim ženinom Onzekom. Vse to je povzročilo veliko smeha in tudi posmeha med vaščani, saj je bilo sramotno biti neporočena stara teta pri hiši.

Skupina že več kot dvajset let organizira na pustni torek pustno povorko, po naše fašenk, kjer se predstavljajo številne etnografske in karnevalske skupine in naša folklorna skupina tradicionalno predstavi vleko ploha na začetku kolone.

V pustno povorko se aktivno vključujejo tudi učenci osnovne šole Cirkovce, ki izdelujejo maske sami. Na ta način otroke spodbujamo tudi k šemljenju, ki sicer pri nas na vasi počasi, tako kot mnogi drugi običaji, izumira.

Doslej so se mnoge generacije plesalcev že vrtele po odrih Italije, Sicilije, Avstrije, Nemčije, Nizozemske, Poljske, Belorusije, Švedske, Bolgarije, Madžarske, Francije, Belgije in še bi lahko naštevali. Skupina ima za seboj več kot tisoč petsto nastopov doma in v tujini, kar priča o tradiciji in kvaliteti. Za svoje delo je skupina prejela številna domača in tuja priznanja.

V OŠ Cirkovce deluje od leta 1971 tudi otroška folklorna skupina, ki je nastala kot podmladek odrasle domače skupine.

V skupini obujajo in raziskujejo stare običaje, otroške igre in pesmi. V svojih odrskih postavitvah prikazujejo življenje otrok nekoč, pejejo otroške pesmi in zaigrajo igre, ki so se jih nekoč otroci igrali na vasi, v šoli na paši. Otroci pa se učijo zaplesati tudi starosti primerne ljudske plesne. Nekoč otroci niso plesali, so pa ob opazovanju odraslih tudi kaj zaplesali.

Folklorniki redno nastopajo na proslavah in prireditvah v domačem kraju, občini in širše po Sloveniji, v dolgih letih delovanja pa so sodelovali tudi na festivalih v Turčiji, Italiji, Avstriji, Makedoniji, na Hrvaškem in Madžarskem.

Pred leti so v šolski folklorni skupini pod strokovno pomočjo etnologinje izvedli raziskavo o oblačilni kulturi otrok. Nastala oblačila prikazujejo oblačilno podobo iz okoli leta 1920 in so jih nosili takrat otroci v šolo ali k maši. Tako so nastala nova, starostni stopnji otrok primerna oblačila (v prvih oblekah so bili v kostumih »pomanjšani odrasli«). Pa še ena stvar je zelo pomembna. Vsaka obleka je drugačna. To so povedali starejši ljudje in tako kažejo tudi fotografije.

Med šolskimi otroki je za folklorno dejavnost velik interes. Veliko plesalcev ob zaključku osnovne šole nadaljuje s plesanjem pri odrasli folklorni skupini, kar je tudi naš namen. Tako se ohranja dediščina kraja in zato je bila tudi pobuda za ustanovitev otroške skupine, saj je bila med prvimi otroškimi folklornimi skupinami v Sloveniji.

V letu 2011 je tudi folklorna skupina Vinko Korže prišla do povsem nove kostumske podobe. V nekaterih primerih je mogoče opaziti povezavo s folklornimi kostumi, ki jih je skupina uporabljala pred leti, v številnejših pa je povsem drugačna.

Plesalci nosijo oblačila, ki se po obliki, kolikor je v danih razmerah možno, približujejo oblačilom, ki so jih nosili ljudje v začetku prejšnjega stoletja v Cirkovcah in okolici.

